

BİNALARIN YIKILMASI HAKKINDA YÖNETMELİK

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Yönetmeliğin amacı, binaların yıkım faaliyetlerinin çevre ve insan sağlığı ile güvenliğine zarar vermeyecek şekilde gerçekleştirilmesine ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Yönetmelik, yapı ruhsatına tabi olan bina türü yapılar ile bunların yapısal güvenliğini etkileyen istinat benzeri diğer yapıların yıkımına dair iş ve işlemleri kapsar.

(2) Bu Yönetmelik üçüncü fıkra hükümleri saklı kalmak kaydıyla;

a) 15/5/1959 tarihli ve 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun kapsamında yapılacak yıkımları,

b) 16/5/2012 tarihli ve 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanunun 6/A maddesinin birinci fıkrası kapsamında re'sen yapılacak yıkımları,

c) 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanununun 32 nci maddesi kapsamında yapılacak kısmi yıkımları,

ç) İlgili idare tarafından 3194 sayılı Kanun kapsamında yapılacak yıkımları,

d) 21/7/1983 tarihli ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu kapsamındaki tescilli yapıların yıkımlarını,

kapsamaz.

(3) İkinci fıkranın (a) ve (b) bentleri kapsamındaki yıkımlarda, uygulanabilir olması halinde 11 inci maddedeki; (c) ve (ç) bentleri kapsamındaki yıkımlarda ise 11 inci madde ve beşinci bölümdeki hükümler uygulanır.

(4) 3194 sayılı Kanunun 4 üncü maddesi uyarınca, bu Yönetmeliğin özel kanunlara ve ilgili mevzuatına aykırı olmayan hükümleri uygulanır.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Yönetmelik, 9/8/1983 tarihli ve 2872 sayılı Çevre Kanununun 3 üncü, 8 inci ve 11 inci maddelerine, 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanununun 8 inci, 28 inci ve 32 nci maddelerine, 10/7/2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 97 nci maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 – (1) Bu Yönetmelikte geçen;

a) Bakanlık: Çevre ve Şehircilik Bakanlığını,

b) Bina yıkıntı atıkları: Bu Yönetmelik kapsamındaki yapıların; tamirâtı, tadilâtı, yenilenmesi, yıktırılması veya herhangi bir afet sebebiyle yıkılması sonucu ortaya çıkan atıkları,

c) İl müdürlüğü: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğünü,

ç) İlgili idare: Belediye ve mücavir alan sınırları içerisinde belediyeleri, bu alanlar dışında il özel idarelerini ve ilgili kanunları kapsamında ilgili yapılar için yapı ruhsatı vermeye yetkili diğer idareleri,

d) Müellif: Yıkım planını hazırlayan ve sorumluluğunu üstlenen inşaat mühendisini,

e) Yıkım: Yapıların, tekniğine göre kısmen veya tamamen ortadan kaldırılması veya söküm faaliyetlerini,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Genel İlkeler

Genel ilkeler

MADDE 5 – (1) Yıkım faaliyetinde; insan sağlığını, can ve mal güvenliğini ve çevreyi korumak esastır.

(2) Bu Yönetmelik kapsamında yapılacak yıkımlar için ilgili idarece yıkım ruhsatı düzenlenir.

(3) Bu Yönetmelik kapsamındaki binaların yıkılmasına ilişkin fenni mesuliyet, inşaat mühendisi tarafından üstlenilir. Ancak bina yüksekliği 21.50 m'den az olan binaların yıkımlarında fenni mesuliyet

aranmaz. Patlayıcılarla yapılan yıkımlar ile ikiden fazla bodrum katı olan her türlü binanın yıkımında fenni mesuliyetin üstlenilmesi zorunludur.

(4) Binaların, 2/3/2019 tarihli ve 30702 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Yapı Müteahhitlerinin Sınıflandırılması ve Kayıtlarının Tutulması Hakkında Yönetmeliğe göre yetki belge numarası almış ve uygun sınıfta yeterliğe sahip, gerçek veya tüzel kişiliği haiz bir müteahhidin sorumluluğu altında yıkılması zorunludur.

(5) Binaların yıkımında, 2/3/2019 tarihli ve 30702 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Şantiye Şefleri Hakkında Yönetmeliğe uygun olarak müteahhit tarafından istihdam edilen şantiye şefi bulundurulur.

(6) Bu Yönetmelik kapsamında yapılan yıkım faaliyetlerinde; 18/3/2004 tarihli ve 25406 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Hafriyat Toprağı, İnşaat ve Yıkıntı Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği, 26/3/2010 tarihli ve 27533 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Atıkların Düzenli Depolanmasına Dair Yönetmelik, 2/4/2015 tarihli ve 29314 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Atık Yönetimi Yönetmeliği ve 5/10/2013 tarihli ve 28786 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Yapı İşlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği hükümlerine uyulur.

(7) Yapılardaki, asbest ve benzeri tehlikeli kimyasal içeren imalatlar sökülüp uzaklaştırılmadan ve Hafriyat Toprağı, İnşaat ve Yıkıntı Atıklarının Kontrolü Yönetmeliğine göre seçici yıkım yapılmadan ana yıkıma geçilemez.

(8) Herhangi bir kültür veya tabiat varlığının etkileşim ve geçiş sahası içinde yer alan bir yapının yıkımında, yıkım ruhsatı düzenlenmesinden önce ilgisine göre Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu veya Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Komisyonundan uygun görüş alınır.

(9) İlgili mevzuatındaki diğer koşulları sağlamak kaydıyla müellif; şantiye şefliği görevini üstlenebilir ve çevre yönetimi hizmeti yeterlik belgesini haiz olması halinde atık yönetim planını hazırlayabilir.

(10) Yıkım işleminin; çevre ve sağlık şartlarına aykırı olduğunun ve/veya can ve mal emniyetini tehdit ettiğinin ilgili idaresince tespit edilmesi halinde, 3194 sayılı İmar Kanununun 42 nci maddesinin üçüncü fıkrasına göre idari para cezası uygulanır.

(11) Bu Yönetmelikte tanımlanmamış olan ve açıklık gereken hususlar hakkında, Türk Standartları, bu standartların olmaması hâlinde ise Avrupa Standartları esas alınır. Türk veya Avrupa Standartlarında düzenlenmeyen hususlarda, uluslararası geçerliliği kabul edilen dokümanlar da kullanılabilir.

(12) Afet ve acil durumlarda binalarda yıkım işlemine, 3/1/2014 tarihli ve 28871 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Türkiye Afet Müdahale Planı çerçevesinde arama ve kurtarma çalışması tamamlandıktan sonra başlanır.

(13) 6306 sayılı Kanun ve ilgili mevzuatı hükümleri saklıdır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Yıkım Planı, Yıkım Ruhsatı ve Yıkım Faaliyeti

Yıkım planı

MADDE 6 – (1) Yıkım planı, müteahhit tarafından müellife yaptırılır. Müellif şartlarına haiz olması halinde müteahhit de yıkım planını hazırlayabilir.

(2) Yıkımdan önce hangi yıkım yönteminin kullanılacağı, yapıda ve yapı çevresinde etkilenebilecek diğer yapı, altyapı, tesisat, trafik ve insanların hangi tedbirlerle güvenliklerinin sağlanacağı, yapının malzeme ve varsa hasar özellikleri ile taşıyıcı sistemi, taşıma gücü imkânları ile tüm risk unsurları incelenip tespit edilerek TS 13633 Yapıların Tam ve Kısmi Yıkımı İçin Uygulama Kuralları Standardına uygun şekilde müellif tarafından Ek-2’ye göre yıkım planı hazırlanır. Çevre yönetimi hizmeti yeterlilik belgesini haiz çevre görevlisi/çevre mühendisi tarafından Ek-3’te yer alan formata uygun olarak hazırlanan atık yönetim planı ve toz emisyonunun kontrolü için alınması gereken önlemler ile bu Yönetmeliğin 17 nci maddesinde belirtilen uzmanlığa sahip kişilerce düzenlenecek patlatma ile yapılacak yıkım faaliyetlerine ilişkin akustik rapor, yıkım planına eklenir. Patlatmalı yıkımlarda yıkım planına ayrıca; inşaat, maden, çevre, jeoloji ve jeofizik mühendislerinden patlatma teknik ve uygulamalarına ilişkin yüksek lisans veya üniversitelerin sertifika programına haiz

olanlarca hazırlanacak patlatma yöntemini/planını içeren rapor da eklenir. Patlatmalı yıkım işlerine bu personel de refakat eder.

(3) Yapı sahibi, yıkılacak yapıya ilişkin kendisinde bulunan bilgi ve belgeleri müellife bildirmekle yükümlüdür.

(4) Yıkım sebebiyle komşu yapılarda, zeminde veya altyapıda hasar oluşması ihtimalinin bulunduğu durumlarda; yıkım planına ek olarak, müellif tarafından mevcut durumun tespitini içeren teknik rapor düzenlenir. Yıkılacak olan yapıya bitişik bina olması halinde gerekli tedbirler alınmadan bitişik binanın temel kotundan daha alt kotlarda yıkım yapılamaz.

(5) Yıkılacak binanın varsa mimari ve/veya statik projeleri yıkım planına eklenir. Söz konusu projelerin temin edilememesi halinde yapının rölevesi hazırlanır.

Yıkım ruhsatı

MADDE 7 – (1) Yapıların kısmen veya tamamen planlı bir şekilde yıkım işlemleri için başvuru üzerine ilgili idarece Ek-1’de yer alan Form 1’e göre yıkım ruhsatı düzenlenir.

(2) Yapı sahipleri veya kanuni vekilleri, başvuru dilekçeleri ekinde; tapuyu, müteahhit ve fenni mesul ile ayrı ayrı akdedilen sözleşmelerini, yıkım planını, 3194 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin birinci fıkrasının (g) bendi, 32 nci maddesinin beşinci fıkrası ile 33 üncü ve 39 uncu maddeleri kapsamındaki yıkımlar hariç olmak üzere parsel maliki ya da maliklerinin tamamının muvafakatlerini, yıkılacak yapıda ikamet edilmediğine veya yapının tahliye edilmiş olduğuna dair ilgili idare tarafından düzenlenen belgeyi, yıkılacak yapıda elektrik, su, doğalgaz ve telefon gibi hizmetlerinin kapatıldığına dair ilgili kuruluşlardan alınmış belgeler ile müteahhit tarafından müellif ve şantiye şefi ile yapılan iş sözleşmelerini ilgili idareye vermekle yükümlüdür.

(3) Patlatmalı yıkım tekniği ile yıkılması planlanan yapılar için patlayıcı malzemenin taşınması ve kullanılmasında 14/8/1987 tarihli ve 87/12028 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Tekel Dışı Bırakılan Patlayıcı Maddelerle Av Malzemesi ve Benzerlerinin Üretimi, İthalı, Taşınması, Saklanması, Depolanması, Satışı, Kullanılması, Yok Edilmesi, Denetlenmesi Usul ve Esaslarına İlişkin Tüzük ile 24/4/2019 tarihli ve 30754 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Tehlikeli Maddelerin Karayoluyla Taşınması Hakkında Yönetmelik hükümlerine göre alınan belgeler müteahhit tarafından başvuru dilekçesi ekinde ilgili idareye verilir.

(4) Yıkım ruhsatını düzenlemeye yetkili ilgili idarece; müellif, müteahhit, fenni mesul ile şantiye şefinden; Ek-4’te yer alan formlara uygun olarak taahhünameleri alınır.

(5) Yıkım planı incelenerek eksik ve yanlış bulunmuyorsa başvuru tarihinden itibaren en geç onbeş gün içerisinde yıkım ruhsatı düzenlenir. Eksik veya yanlış bulunması halinde başvuru tarihinden itibaren on gün içerisinde ilgiliye eksik ve yanlışlar yazı ile bildirilir. Eksik ve yanlışlar giderildikten sonra yapılacak başvurudan itibaren en geç beş gün içerisinde yıkım ruhsatı düzenlenir.

(6) Yıkım ruhsatında yapı sahibinin, müteahhidin, fenni mesulün, müellifin ve şantiye şefinin imzalarının alınması zorunludur.

(7) 3194 sayılı Kanunun 26 ncı maddesi kapsamındaki yapıların yıkımında her türlü sorumluluğun kurumlarına ait olduğuna ilişkin yazı alınmak suretiyle bu Yönetmelikteki diğer koşullar aranmaksızın yıkım ruhsatı düzenlenir.

(8) Yıkıma başlama müddeti yıkım ruhsatı tarihinden itibaren bir aydır. Bu müddet zarfında yıkıma başlanılmadığı veya yıkıma başlanıp da her ne sebeple olursa olsun, başlama müddetiyle birlikte üç ay içerisinde bitirilmediği takdirde verilen ruhsat hükümsüz sayılır. Bu durumda yeniden yıkım ruhsatı alınması mecburidir.

(9) Bodrum katı dışında en çok bir katlı, bina yüksekliği 6.00 metreyi ve yapı inşaat alanı 250 m²’yi geçmeyen müstakil ve ayrık nizam yapıların yıkımı ile bir binada toplam alanı 250 m²’yi ve kat inşaat alanının %10’unu aşmayan kısmi yıkımlarda yıkım planı düzenlenmez.

(10) Yıkım planı eki atık yönetim planında belirtilen atık türleri ve bunlara dair atık kodu ve atık miktarı bilgileri ilgili idaresince yıkım ruhsatına işlenir.

(11) Müteahhit yıkım işine başlayacağı ve yıkım işini bitireceğinde en az yedi gün öncesinden fenni mesulü, ilgili idareyi ve mülki amirliği bilgilendirir. Ancak patlatmalı yıkımlarda yıkıma başlamadan en az on gün öncesinde bilgilendirmenin yapılmış olması zorunludur. Yıkım işine başlanacağı ve işin bitirileceği günlerde fenni mesul ile birlikte ilgili idarenin teknik personeli ve

kontrol yetkilisi mahallinde gerekli kontrolleri yapar; yıkım şantiyesinin ve yıkım işinin yıkım planı ve ekleri ile Yönetmelik hükümlerine, ilgili standartlara ve mer'î mevzuata uygun olup olmadığını tetkik eder. Bu işlemlerin yapıldığı yıkım ruhsatının ilgili kısmının doldurulması ve imzalanmasıyla tevsik edilir.

Yıkım şantiyesinin kurulumu

MADDE 8 – (1) Müteahhit, yıkım faaliyetlerine başlamadan önce güvenlik ve çevre koruma tedbirlerini almak suretiyle yıkım şantiyesini kurmak zorundadır.

(2) Yıkım şantiyesi sınırları; yıkılacak yapının yüksekliği, parsel sınırlarına olan mesafesi, seçilen yıkım tekniği, çevre yapılaşması gibi hususlar dikkate alınarak 2.5 metreden az olmamak üzere müellifçe belirlenecek yükseklikte seyyar veya sabit paravan ile çevrilerek yetkisiz giriş ve çıkışları önleyecek şekilde giriş ve çıkışlar kontrol altına alınır, üçüncü şahısların ve çalışanların görebileceği yerlere 11/9/2013 tarihli ve 28762 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Sağlık ve Güvenlik İşaretleri Yönetmeliği hükümlerine uygun şekilde işaretlemeler yapılır. Yıkım esnasında düşebilecek, fırlatabilecek her türlü malzemenin çalışanların güvenliğini tehlikeye sokması, yıkım şantiyesi dışındaki insan ve taşıt trafiğine ulaşması ihtimaline karşı, yıkılacak yapının tehlike doğuran cepheleri gerekli tedbirler ile emniyet altına alınır. Patlatmalı bina yıkım tekniği uygulanması durumunda yıkım tekniğinin gerektirdiği güvenlik tedbirleri risk değerlendirmesi doğrultusunda ayrıca belirlenir. Risk değerlendirmesi yapılırken 29/12/2012 tarihli ve 28512 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan İş Sağlığı ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği hükümleri dikkate alınır.

(3) Yıkım şantiyesinde, risk değerlendirmesi sonuçlarına göre gerekli yangın güvenlik tedbirleri alınarak yeterli miktarda yangınla mücadele donanımı, acil tıbbî yardım donanımı hazır halde bulundurulur, çalışanlar için güvenilir ve etkili bir haberleşme sistemi oluşturulur.

(4) Yıkım şantiyesinin kurulumundaki diğer hususlarda TS 13633 standardına uyulur.

Yıkıma ilişkin tedbirler

MADDE 9 – (1) Müteahhit, yıkım faaliyetine başlamadan önce, yıkım esnasında ve yıkım sonrasında, yıkımda çalışanlar ve üçüncü şahıslar için ilgili mevzuatında öngörülen güvenlik tedbirleri ile çevre koruma tedbirlerini almakla yükümlüdür. Yıkım sırasında varsa geriye kalan yapının stabilitesinin bozulmaması ve olabilecek plansız göçmelerin önlenmesi için gerekli durumlarda geçici güçlendirme yapılabilir.

(2) Fenni mesul, yıkım işlerinin yıkım ruhsatına ve yıkım planına aykırı olarak yürütülmesi halinde durumu derhal ilgili idareye bildirir. İlgili idarece, yıkım şantiyesindeki faaliyetlerin bu Yönetmelik hükümlerine veya yıkım ruhsatına ve eki yıkım planına aykırı şekilde yapıldığının tespiti hâlinde yapı güvenli bir seviyeye getirtilerek yıkım faaliyeti derhal durdurulur. Aykırılığın giderildiğinin ilgili idarece tespiti halinde yıkımın devamına izin verilir. İlgili idarelerce durdurulan yapılarda durdurma süresi ruhsat süresine ilave edilir.

(3) İlgili idare, patlatmalı yıkım yapılacak mahal ve çevresinde yedi gün öncesinden başlamak üzere halkı bilgilendirir, gerekli duyuru ve uyarıları yapar ve patlatmalı yıkım yapılacak mahalde yangınla mücadele ekibi ve acil tıbbî yardım ekibi bulundurur, olabilecek asayiş olaylarına karşı gerekli tedbirleri alır veya alınmasını sağlar.

(4) Yıkıma başlanmadan en az üç gün önce, yıkım yapılacak parselde komşu parsellerdeki yapılara ilgili idaresince gerekli duyuru ve uyarılar yapılır.

(5) Emniyet şartlarının sağlanması ve toz emisyonunun azaltılması amacıyla, yıkım yapılacak binaların dış cephesi, yıkım tekniğine ve kullanılacak ekipmana uygun koruyucu iskele, yırtılmaz ve tutucu özelliğe sahip file ve benzeri malzeme ile koruma altına alınır. Patlatma ile yapılan yıkımlarda, patlayıcı şarjı yapılan kat veya kotlar; yıkım tekniğine ve kullanılacak ekipmana uygun mahiyeti haiz yırtılmaz ve frag tutucu özelliği olan teflon file, kafes tip feniz teli, teflon bazlı örtü, konveyör bandı, geotekstil malzemeler gibi örtü malzemesi ile kaplanarak çevre hem hava şokuna hem de parça tesirine karşı koruma altına alınır.

Yanan ve yıkılan yapılar formu

MADDE 10 – (1) Yıkılan yapılar için yıkımı müteakip en geç otuz gün içinde ilgili idarece TS 13264 Yanan ve Yıkılan Yapılar Formu Standardına göre yanan ve yıkılan yapılar formu düzenlenir.

(2) Yanan ve yıkılan yapılar formunun bir örneği, kayıtlarına işlenmek üzere fenni mesulün kaydının bulunduğu ilin Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğüne ve ilgili meslek odasına gönderilir.

(3) Yanan ve yıkılan yapılar formunun bir örneği taşınmazın cins değişikliği işlemlerinde kullanılmak üzere ilgili tapu müdürlüğüne gönderilir.

(4) İlgili İdaresi tarafından, yıkımı yapılan yapının ulusal adres veri tabanında kayıtlı bina kodu, sistemden düşülür.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Yıkım Yöntemleri ve Ekipmanları

Yıkım yöntemleri

MADDE 11 – (1) Yapıların yıkımında; TS 13633 standardında yer alan tekniklerden uygun olan herhangi biri tercih edilebilir. Bitişik nizam yapılaşmanın söz konusu olduğu durumlarda yıkım faaliyeti bitişik yapının güvenliğini esas alacak şekilde gerçekleştirilir. Bu amaçla komşu binaya zarar verilmemesi bakımından mümkün olan durumlarda kısmen veya tamamen elle yıkım tekniğinin uygulanması esastır.

(2) Tam yıkım, çatıdan başlanarak temel alt seviyesine kadar yukarıdan aşağıya doğru olacak şekilde gerçekleştirilir. Yıkıma alt kat düşey taşıyıcı elemanlarından başlanılmaz. Yıkım sırasında katlarda oluşacak yıkıntı atıkları güvenlik tedbirlerine uygun olarak, kaydırma olukları veya farklı bir sistemle zemine indirilir. Döşemeler, yıkım işlerinde oluşan yıkıntı atıkları nedeniyle aşırı yüklere maruz bırakılmaz. Yıkım çalışmalarına ara verilmesi söz konusu olduğunda yapıda gerekli kontroller yapılarak askıda blok bırakılmaz, zemindeki çukurlar kapatılır.

(3) Kısmi yıkım, yapı yüksekliğinin azaltılması, herhangi bir yapı elemanının kaldırılması gibi amaçlarla yapının sadece belirli bölümleri üzerinde gerçekleştirilen yıkım çalışmalarını kapsar. Kısmi yıkım süresince yıkıma konu edilen yapının kalan bölümlerindeki yapısal stabiliteyi koruyacak önlemler alınır.

Yıkım makina ve ekipmanları

MADDE 12 – (1) Tam ve kısmi yıkım faaliyetlerinde yıkım tekniğinin gerektirdiği ve TS 13633 standardında belirtilen özellikleri haiz makina ve aparatlar kullanılır. Yıkım makinaları mesleki yeterlilik belgesini haiz operatörler tarafından kullanılır.

(2) Yıkım faaliyetinde kullanılacak makine ve aparatlar ile operatör yeterliliklerine dair gerekler yıkım planında belirtilir.

Yıkımda iş sağlığı ve güvenliği

MADDE 13 – (1) Yıkım faaliyetinin her safhasında 20/6/2012 tarihli ve 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ve bu Kanuna dayanılarak yürürlüğe konulan 5/10/2013 tarihli ve 28786 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Yapı İşlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği ve ilgili diğer mevzuata uyulması ve yıkım faaliyetinde görev alanların ilgili mevzuatına uygun olarak kişisel koruyucu donanım kullanması zorunludur.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Çevresel Riskler ve Çevre Yönetimi

Yıkım faaliyeti ve atık yönetimi

MADDE 14 – (1) Müteahhit, yıkım faaliyetleri sırasında ve sonucunda ortaya çıkacak her türlü atığın;

a) Geri kazanılabilir malzemedan başlamak üzere, kaynağında uygun proseslerle ayrılması ve geçici biriktirilmesini sağlamakla,

b) İlgili mevzuat uyarınca öncelikle yeniden kullanımı, mümkün olmaması durumunda geri kazanımını sağlamakla,

c) Çevre ve insan sağlığına yönelik olumsuz etkilerini en aza düşürecek şekilde atık yönetimini sağlamakla,

ç) Taşınması ve biriktirilmesi aşamalarında gerekli izinleri ve onayları almakla,

d) Çevre lisanslı geri kazanım ve/veya bertaraf tesislerine gönderilerek yönetimini sağlamakla, yükümlüdür.

(2) Yıkım faaliyeti sonucu oluşacak atıkların, geçici bir süre için olsa dahi dere, ırmak, nehir ve benzeri akarsu yataklarını doldurmasına veya bunların yönünü değiştirmesine yol açacak şekilde biriktirilmesi yapılamaz.

Seçici yıkım

MADDE 15 – (1) Yıkıntı atıklarının yüksek oranda geri dönüşümünü sağlamak amacıyla, yıkım öncesinde varsa tehlikeli atıkların ayıklanarak ayrılmasını, diğer malzemelerin tekrar yeniden kullanılabilmesini ve yıkıntı atıklarının kaynağında ayrılarak geri dönüşümünü temin etmek üzere, kontrollü ve aşamalı olarak Hafriyat Toprağı, İnşaat ve Yıkıntı Atıklarının Kontrolü Yönetmeliğine göre seçici yıkım uygulanır.

(2) Seçici yıkım, asbest ve diğer tehlikeli atıkların; kapı ve pencerelerin, lavabo, küvet gibi sıhhi tesisat gereçleri ve benzeri malzemenin, türlerine göre metal esaslı tüm malzemelerin, ahşap esaslı malzemenin, alçı esaslı malzemenin kiremit, taşıyıcı olmayan duvar (tuğla, gazbeton, beton gibi) malzemesinin, cam malzemenin, polivinilklorür/poliüretan malzemelerin, camyünü, taşıyıcı, genişletilmiş polistiren, ekstrüde polistiren, poliüretan gibi ısı yalıtım malzemeleri ile sökümü mümkün olan su yalıtımı için kullanılan malzemelerin, tüm doğal taş kaplamaların ayrılması, parsel içi yol veya diğer alanlarda asfalt, beton ve parke kaplama tabakaları altında yer alan kırılmış ve/veya elenmiş granüler malzemelerin ayrılması; bitüm ve türevi malzeme ile kaplı alanlarda bitüm ve türevi tabakaların kazınması veya ayrılması aşamalarını kapsar.

(3) Seçici yıkım ile yeniden kullanılabilir malzemeler ayrılır, atık oluşumu önlenir. Yıkım faaliyeti sırasında atıklar ayrılarak ayrı biriktirilir; ayrı biriktirilen atıklar birbirleriyle karıştırılmadan toplanır, toplanan atıkların geri kazanımı sağlanır, geri kazanımı mümkün olmayan atıkların ilgili mevzuat hükümleri doğrultusunda bertaraf edilmesi sağlanır. Atıklar 10/9/2014 tarihli ve 29115 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Çevre İzin ve Lisans Yönetmeliği kapsamında lisans belgesi bulunan geri kazanım ve/veya bertaraf tesisine gönderilir.

Yıkımda asbest ve diğer tehlikeli atıkların tespiti ve sökümü

MADDE 16 – (1) Yıkıma başlanılmadan önce asbestli imalatın var olup olmadığı, varsa asbest içeren imalatlar için asbestin türünü, miktarını ve yerini belirlemeye yönelik envanter çalışması yapılması zorunludur. Envanter çalışması sırasında katı numune alma ve analiz işlemleri, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından katı numunede asbest tür tayini parametresinden yetkilendirilmiş bir laboratuvar tarafından yapılır. Asbest ve diğer tehlikeli maddeleri içeren imalatlar, yıkım faaliyetinden önce belirlenerek sökülür, ayrı olarak toplanır ve Atıkların Düzenli Depolanmasına Dair Yönetmelik hükümlerine göre bertaraf edilir.

(2) Asbest söküm işlemleri, TS 13895 Asbest İçeren Malzemelerin Sökümü ve Asbest Bertaraf Yöntemleri Kılavuzuna uygun olarak yapılır.

(3) Yıkım ve söküm işlemleri sırasında, 25/1/2013 tarihli ve 28539 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Asbestle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmeliğe uyulur.

Gürültü ve titreşim yönetimi

MADDE 17 – (1) Yıkım faaliyetleri sırasında oluşacak gürültü ve titreşimle ilgili olarak, 4/6/2010 tarihli ve 27601 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Çevresel Gürültünün Değerlendirilmesi ve Yönetimi Yönetmeliğinde belirtilen esaslara uyulur.

(2) Patlatma ile yapılacak yıkım faaliyetleri ile sınırlı olmak üzere; yıkım faaliyetleri sırasında oluşacak gürültü ve titreşimin kontrolüne yönelik olarak yıkım faaliyetlerine ilişkin akustik rapor hazırlanır ve yıkım planına eklenir. Yıkım faaliyetlerine ilişkin akustik rapor, Çevresel Gürültünün Değerlendirilmesi ve Yönetimi Yönetmeliğinin 36 ncı maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi ile üçüncü fıkrası kapsamında belirtilen uzmanlığa sahip kişilerce hazırlanacak ve eğitim durumunu gösteren belgeler (diploma, yıkım ve patlatma gibi konularda aldığı eğitimleri gösteren belge, sahip olduğu sertifikalar) raporun ekinde sunulacaktır.

(3) Çalışanların, mekanik titreşim ve gürültüye maruz kalmaları sonucu oluşabilecek sağlık ve güvenlik risklerinden korunmalarını sağlamak amacıyla, 22/8/2013 tarihli ve 28743 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Çalışanların Titreşimle İlgili Risklerden Korunmalarına Dair Yönetmelik ile 28/7/2013 tarihli ve 28721 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Çalışanların Gürültü ile İlgili Risklerden Korunmalarına Dair Yönetmelikte belirtilen esaslara uyulur.

Toz emisyonu

MADDE 18 – (1) Yıkım faaliyetleri sırasında oluşacak toz emisyonunun kontrolü için alınması gereken önlemler çevre yönetimi hizmeti yeterlik belgesini haiz çevre görevlisi veya çevre mühendisi tarafından belirlenir ve yıkım planına eklenir.

(2) Yıkım faaliyetlerinde oluşacak toz emisyonunun kontrolü ile ilgili TS 13633 standardına uygun olarak faaliyetler yürütülür.

(3) Toz emisyonunun kontrolü amacıyla TS 13883 Toz Bastırma Sistemleri-Mekanik Özellikleri Standardına uygun toz bastırma sistemlerinin kullanılması zorunludur.

Atık kodlarının kullanılması

MADDE 19 – (1) Bu Yönetmelik kapsamındaki atıklar için yapılacak her türlü raporlama ve belgeleme işlemlerinde, Atık Yönetimi Yönetmeliğinde atığın tanımına karşılık olarak belirtilen atık kodları kullanılır.

ALTINCI BÖLÜM

Son Hükümler

Yürürlük

MADDE 20 – (1) Bu Yönetmelik 1/7/2022 tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 21 – (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Çevre ve Şehircilik Bakanı yürütür.

[Ekleri için tıklayınız.](#)